

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності
Кафедра туристичного бізнесу

Силабус
навчальної дисципліни / освітньої компоненти
«ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ»

Галузь знань – 24 Сфера обслуговування

Спеціальність – 242 Туризм

Освітньо-професійна програма – Туризмознавство

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Харків, 2021

Силабус склала:
кандидат економічних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу
ЗАЙЦЕВА МАРІНА МИКОЛАЇВНА
Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу

Протокол № 2 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Любов БОЖКО

Силабус затверджено на засіданні ради факультету соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Голова ради факультету _____

Алла СОЛЯНИК

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва дисципліни / освітньої компоненти	<i>Економіка туризму</i>
Викладач (- і)	ЗАЙЦЕВА МАРИНА МИКОЛАЇВНА
Контактний телефон та e-mail викладача	0507566848 zaitseva-marina@ukr.net
Інформація про консультації	Згідно з графіком консультацій (Пн 13.00-14.00, Вт 11.00-12.00, Чт 11.40-12.20) кафедра
Логіка вивчення курсу	Пререквізити: базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями). Базові знання дисциплін: «Економічна теорія», «Інфраструктура ринку». Постреквізити: Продовжують навчання даного предмету наступні дисципліни: «Статистика», Стандартизація, сертифікація туристичних послуг та ліцензування туристичної діяльності», «Правове регулювання туристичної діяльності», «Туроперейтинг», «Економіка туристичного підприємства», «Міжнародні економічні відносини в туризмі» «Економіка вражень», кваліфікаційна дипломна робота

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Освітня компонента «Економіка туризму» є обов'язковою навчальною дисципліною, що має забезпечити необхідний базис для засвоєння спеціальних дисциплін економічної підготовки фахівців туристичної галузі та розвиток soft skills здобувачів, а також важливою складовою підготовки здобувачів освіти спеціальності 242 Туризм 24 Сфера обслуговування ОПІ Туризмознавство першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Начальна дисципліна «Економіка туризму» є освітнім компонентом програми, який призначений для поглиблення розуміння основних підходів та методів наукового усвідомлення економічних відносин в туризмі. Освітня компонента «Економіка туризму» є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, щодо проведення наукових прикладних досліджень в сфері туризму та туристської діяльності підприємств, вивчає галузеві аспекти економічних відносин у сфері туризму, організацію і розвиток туризму в цілому, як для держави так й організацію туризму як міжгалузевого комплексу інфраструктури та визначення економічної діяльності об'єкта туризму, який здійснює господарство.

3. МЕТА КУРСУ

Формування теоретичних знань про особливості економічних законів та процесів і використання їх в туристичній діяльності, комплексного уявлення про системи взаємовідносин, що виникають між суб'єктами економіки туризму, підприємствами туристичної індустрії, засвоєння цінової політики, економічно обґрунтованої методики встановлення цін з метою прийняття компетентних рішень, послідовної їх реалізації для ефективного функціонування туристичних підприємств в ринкових умовах.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

(визначаються відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми)

ПРН1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

- ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.
- ПРН3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.
- ПРН7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.
- ПРН8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.
- ПРН10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).
- ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.
- ПРН12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.
- ПРН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.
- ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.
- ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.
- ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.
- ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.
- ПРН21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.
- ПРН22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

(визначаються відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми)

- ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
- ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.
- ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК13. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно.
- ФК1. Знання і розуміння предметної області своєї професії та специфіки професійної діяльності.
- ФК2. Уміння застосовувати фахові знання на практиці.
- ФК3. Здатність аналізувати туристичний потенціал територій.
- ФК4. Здатність орієнтуватись в організації туристично-рекреаційного простору, аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.
- ФК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.
- ФК6. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного,

рекреаційного).

ФК7. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

ФК8. Розуміння принципів і процесів формування та організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та його підсистем.

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК11. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

ФК12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

ФК13. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

ФК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

ФК16. Уміння працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	Обов'язкова компонента
Формат курсу	Денна форма навчання, 2 курс, 4 семестр
Обсяг курсу	Зазначте за навчальним планом (відповідно до робочого навчального плану поточного навчального року):
	кількість кредитів – 6
	загальна кількість годин – 180
	аудиторних – 60
	самостійної роботи – 120
	тижневих годин для денної форми навчання – 4
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Навчальні аудиторії або спеціалізовані кабінети з мультимедійним обладнанням; навчально-методичні комплекси дисциплін; робочі програми дисциплін
Форми, види навчальних занять та методи навчання (відповідно до навчального плану)	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекції / семінарські Методи: Проблемні лекції, проблемні семінари, дискусії, обговорення, підготовка презентації та виступи, моделювання професійних ситуацій, ситуаційні завдання, робота у малих групах, індивідуальні завдання, ділові ігри, симуляції, кейси, формування логічних висновків, аналіз та порівняння висновків та пропозицій, виступи на наукових заходах.
Поточний контроль	Опитування, презентації, реферати, виконання завдань, тестування
Підсумковий контроль	Екзамен
Політика курсу*	<ul style="list-style-type: none"> Відвідування лекційних, семінарських занять для здобувачів освіти є обов'язковим за які нараховуються бали, використання електронних пристроїв під час занять, їжі та напоїв заборонено. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час

	<p>підготовки практичних завдань в процесі заняття.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дедлайни виконання завдань після кожної теми з дотриманням крайніх термінів. Завдання надані із запізненням без поважних причин оцінюються за меншою кількістю балів. Відпрацювання пропущених завдань є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, мобільність, індивідуальний графік, стажування) навчання може відбуватись у системі дистанційного навчання. • Відповідальність викладача та здобувача вищої освіти керується Положенням про організацію освітнього процесу в ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_oop_4.pdf) (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf); • Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Всі завдання виконуються самостійно, участь у роботі групи особисто кожного обов'язкова. Списувати під час складання іспиту заборонено (використання мобільних пристроїв). У випадку порушення академічної доброчесності реагування відповідно до Положення про систему запобігання академічної доброчесності та його виявлення у наукових роботах працівників і здобувачів вищої освіти ХДАК (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_szap.pdf) (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_kpad18.pdf).
--	--

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем / підтем (або блоків)	Разом годин	Лекційні	Практичні	Семінарські	Індивідуальні	Сам. робота
Тема 1. Економіка туризму та туристичний бізнес: сутність, зміст та основні поняття	12	2		2		8
Тема 2. Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі.	12	2		2		8
Тема 3. Туристська індустрія. Особливості та структура.	12	2		2		8
Тема 4. Економічна сутність туристичного продукту.	12	2		2		8
Тема 5. Основні та оборотні фонди	12	2		2		8

туристичного продукту.						
Тема 6. Економічна ефективність туристичної діяльності..	12	2		2		8
Тема 7. Інформаційна діяльність в туризмі.	12	2		2		8
Тема 8. Оплата праці в туризмі. Трудові ресурси туристичного підприємства	12	2		2		8
Тема 9. Витрати та собівартість туристичного продукту.	12	2		2		8
Тема 10. Ціноутворення в туризмі.	12	2		2		8
Тема 11. Інвестиції в туризмі.	12	2		2		8
Тема 12. Регіональна економіка в туризмі.	12	2		2		8
Тема 13. Державне регулювання економіки туризму.	12	2		2		8
Тема 14. Показники розвитку туризму. Валовий туристичний продукт.	12	2		2		8
Тема 15. Світовий ринок туризму. Економіка міжнародного туризму.	12	2		2		8
Всього	180	30		30		120

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Відвідування лекції / виконання завдань до лекційного матеріалу – 10 балів;

Робота на семінарських та практичних заняттях – 50 балів;

Самостійна робота – 20 балів;

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю: 80 балів

Підсумковий контроль –20 балів

Всього: 100 балів.

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточна успішність															Сам. робота	Екзамен	Усього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15			
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(за умови, якщо цей вид занять передбачений навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Економіка туризму та туристичний бізнес: сутність, зміст та основні поняття	2	4
2	Туристичний ринок та підприємницька діяльність в туризмі.	2	4
3	Туристська індустрія. Особливості та структура.	2	4
4	Економічна сутність туристичного продукту. Механізм	2	4

	функціонування туристичного ринку.		
5	Показники оцінки туристичної діяльності. Основні та оборотні фонди туристичного продукту.	2	4
6	Економічна ефективність туристичної діяльності. Спеціалізація та кооперація в туризмі.	2	4
7	Інформаційна діяльність в туризмі.	2	4
8	Оплата праці в туризмі. Трудові ресурси туристичного підприємства	2	4
9	Витрати та собівартість туристичного продукту.	2	4
10	Особливості ціноутворення в туризмі.	2	4
11	Інвестиції в туризмі.	2	4
12	Регіональна економіка в туризмі.	2	4
13	Державне регулювання економіки туризму.	2	4
14	Показники розвитку туризму. Валовий туристичний продукт.	2	4
15	Світовий ринок туризму. Економіка міжнародного туризму.	2	4

10. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Туристична галузь та етапи її розвитку	8	1
2	Туризм в національній економіці	8	1
3	Економіка туристичної галузі та економіка туристичного підприємства	8	2
4	Туристична політика держави	8	2
5	Туристична тактика та туристична стратегія	8	2
6	Економічна та соціальна сутність туристичних потреб	8	1
7	Економічна ефективність зовнішнього та внутрішнього туризму.	8	1
8	Система економічних показників розвитку туризму	8	2
9	Обслуговування та продаж туристичного продукту	8	2
10	Документальне оформлення та угода на туристичне обслуговування	8	1
11	Сезонність в туризмі	8	1
12	Туристичний кругообіг. Двоциклічність туристичного ринку	8	1
13	Організація фінансів в індустрії туризму	8	1
14	Конкуренція в туристичному бізнесі	8	1
15	Показники розвитку міжнародного туризму	8	1

11. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Роль та місце туризму в сучасному суспільстві.
2. Значення туризму.
3. Функції туризму.
4. Умови розвитку туризму.

5. Структура туристичного бізнесу.
6. Аналіз ринку туристичних послуг в Україні.
7. Предмет економіки туризму.
8. Фактори впливу на туризм.
9. Економічне значення туризму.
10. Соціальне значення туризму.
11. Туристичний продукт.
12. Поняття про туристичний ринок.
13. Класифікація та функції туристичного ринку.
14. Нормативно-правове забезпечення організації туристичного підприємництва в Україні.
15. Сучасний стан і перспективи розвитку туристичного бізнесу в Україні.
16. Зміст, мета та завдання економіки туризму.
17. Економічна політика держави в сфері туризму.
18. Обмежуючі фактори, що впливають на діяльність туристичних підприємств.
19. Загальні показники оцінки туристичної діяльності.
20. Поняття про основний та оборотний капітал туристичного підприємства.
21. Основні фонди туристичного підприємства, їх характеристика та показники.
22. Значення оборотних фондів.
23. Поняття про трудові ресурси туристичних підприємств.
24. Планування чисельності працівників підприємства.
25. Методи залучення персоналу.
26. Сутність заробітної плати та її види.
27. Роль держави у розвитку туризму.
28. Особливості оплати праці в туризмі.
29. Туроператорська та турагентська діяльність.
30. Продуктивність праці у сфері туризму.
31. Поняття витрат виробництва туристичного продукту.
32. Класифікація витрат на виробництво та реалізацію туристичного продукту.
33. Методи планування витрат виробництва.
34. Поняття собівартості туристичного продукту.
35. Калькуляція собівартості туристичного продукту.
36. Сутність ціни та її функції.
37. Особливості ціноутворення в туризмі.
38. Методи ціноутворення.
39. Фактори, що впливають на ціну у сфері туризму.
40. Оцінка фінансового потенціалу туристичного підприємства.
41. Фінансова звітність та її значення.
42. Економічна сутність інвестицій.
43. Джерела залучення інвестиційних ресурсів.
44. Проблеми залучення іноземних інвестицій в національний туристичний комплекс.
45. Прогнозування ефективності інвестиційного проекту.
46. Туристична індустрія: особливості та структура.
47. Ліцензування туристичної діяльності.
48. Валовий туристичний продукт.
49. Попит та пропозиція туристичних послуг.
50. Напрями спеціалізації та кооперації в туризмі.
51. Туристичні кластери.
52. Маркетингові дослідження в туризмі.
53. Туристична політика держави.
53. Міжнародні туристичні організації.
54. Економіка міжнародного туризму.
55. Регіональні економічні програми розвитку туризму.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова

1. Городня Т.А. Економіка туризму: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: Кондор-Видавництво, 2012. – 436 с.
2. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
3. Замедлина Е.А. Экономика отрясли: туризм: Учебное пособие для студ. проф. образ. - М.: Альфа-М: ИНФРА-М, 2007. - 205 с.
4. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.
5. Мальська М.П. Економіка туризму: теорія та практика: Підручник. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 544 с.
6. Ткаченко Т.І. Економіка готельного господарства і туризму: Навч. Посібник. – К.: КНТЕУ, 2010. – 179 с.

Додаткова

7. Андренко І.Б. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму: підручник. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 308 с.
8. Балашова Р.І. Організація діяльності туристичного підприємства: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 184 с.
9. Зайцева М. М. Гіг-економіка в туризмі. Туристичний бізнес та екзистенційний пошук особистості : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (4-5 квітня 2019 р.) / Харк. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. – Харків : ХДАК, 2019 .—С. 26–29.
10. Зайцева М. М. Региональные особенности управления туристической деятельностью в Украине. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм» / Харків. нац. універ ім. В. Н. Каразіна — Харків : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. – Вип. 5, — С.142-144
11. Зайцева М. М. .Финансовый контроль как инструмент обеспечения экономической безопасности туристических предприятий // Вісн. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Серія: Економічна теорія та право : зб. наук. пр. / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. — Х. : Право, 2016. — No 1 (24) — С. 28–34.
12. Формирование туристического кластерного конкурентного преимущества Харьковского региона. Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар .наук. конф. (24-25 листоп. 2016р.) / Харк. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. - Харків : ХДАК, 2016. - С. 86-88.
13. Мальська М. П. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: Навчальний посібник / М.П. Мальська, О. Ю. Бордун. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.

Інформаційні ресурси Інтернет

Бібліотека Харківської державної академії культури
 Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
 Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
<http://tourlib.net/>
<http://pidruchniki.ws/>
<http://buklib.net/>
https://protocol.ua/ua/pro_turizm_statyya_2/

